

ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ
Κυριακή 05 Οκτωβρίου 2008

Χρηματοπιστωτική κρίση και αναταραχή:
«Το μέτρο της αναγκαίας παρέμβασης»
του Χρήστου Βλ. Γκόρτσου (*)

(*) Ο κ. Χρ. Βλ. Γκόρτσος είναι εκλεγμένος Αναπληρωτής Καθηγητής Διεθνούς Οικονομικού Δικαίου στο Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών στο Πάντειο Πανεπιστήμιο Αθηνών και Γενικός Γραμματέας της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών. Οι απόψεις που εκφράζονται στο παρόν άρθρο είναι αυστηρά προσωπικές.

Η πρόσφατη χρηματοπιστωτική κρίση στις Η.Π.Α. προσέλαβε πλέον σημαντικές διεθνείς διαστάσεις και έχει προκαλέσει είτε κρίση και σε άλλα χρηματοπιστωτικά συστήματα ανά την υφήλιο, είτε απλώς αναταραχή, όπως και σε αυτό της χώρας μας. Στο επίκεντρο του σχετικού δημόσιου διαλόγου, που βρίσκεται σε εξέλιξη, είναι η ανάλυση των επακριβών αιτίων αυτής της κρίσης και των διαύλων εξάπλωσής της, με τη μορφή κρίσης ή αναταραχής, διεθνώς. Μέσω αυτής της ανάλυσης θα οδηγηθούμε, με τη μεγαλύτερη δυνατή ασφάλεια, στον καθορισμό των μέτρων που πρέπει να ληφθούν, ώστε αφενός μεν να αντιμετωπιστούν άμεσα τα τρέχοντα προβλήματα, και αφετέρου να ελαχιστοποιηθεί το ενδεχόμενο εξέλιξης παρομοίων καταστάσεων στο μέλλον.

Όλα αυτά δεν είναι, βέβαια, δυνατόν να καλυφθούν στο πλαίσιο αυτού του άρθρου, το οποίο εστιάζει σε δύο βασικές επισημάνσεις:

***Πρώτον**, η άποψη που συχνά διατυπώνεται – και σήμερα ακόμα συχνότερα λόγω της κρίσης και της αναταραχής – ότι το χρηματοπιστωτικό σύστημα λειτουργεί «ασύδοτα» ή απλά «αυτορρυθμιζόμενο» δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα.*

Πρέπει να τονιστεί με έμφαση ότι το σύγχρονο χρηματοπιστωτικό σύστημα των οικονομικά αναπτυγμένων κρατών, αν και απελευθερωμένο σε όρους παραδοσιακής κρατικής παρέμβασης, υπόκειται σε ρυθμιστική παρέμβαση, και μάλιστα σημαντική και εκτεταμένη, η οποία έχει ως στόχο τη διασφάλιση, κυρίως:

- της σταθερότητας και αποτελεσματικότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος, και
- της προστασίας αποταμιευτών και επενδυτών, τόσο σε περιόδους ομαλότητας όσο και σε περιόδους κρίσης.

Αυτό επιβεβαιώθηκε, εξάλλου, και κατά τη διάρκεια της πρόσφατης διεθνούς κρίσης και αναταραχής, καθώς ορισμένα από τα στοχευμένα μέτρα που ελήφθησαν και λαμβάνονται διεθνώς για την άμεση άμβλυνση των δυσμενών επιπτώσεων που αυτή επέφερε, όπως οι παρεμβάσεις των κεντρικών τραπεζών για την ενίσχυση της ρευστότητας στην αγορά, και η εγγύηση των τραπεζικών καταθέσεων, αντλήθηκαν από το υφιστάμενο ρυθμιστικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος, το οποίο, βέβαια, σε ορισμένες περιπτώσεις κρίθηκε αναγκαίο να ενισχυθεί. Επιβεβαιώθηκε, επίσης, από το γεγονός ότι πολλά χρηματοπιστωτικά συστήματα παρουσιάζουν ισχυρή θωράκιση και δεν εκτέθηκαν σε κρίση.

***Δεύτερον**, η πρόσφατη κρίση και αναταραχή ανέδειξε όντως την ύπαρξη κενών στο υφιστάμενο ρυθμιστικό πλαίσιο, ιδίως σε επίπεδο πρόληψης, γεγονός που έθεσε εύλογα σε αμφισβήτηση το μέγεθος της αποτελεσματικότητάς του, και καθιστά επιβεβλημένη την ανάγκη αναθεώρησής του.*

Στο πλαίσιο αυτής της αναθεώρησης είναι, όμως, σημαντικό να αξιολογηθεί ορθά και «το μέτρο της αναγκαίας παρέμβασης».

Ειδικότερα, οι θεσμικές διευθετήσεις και τα μέτρα που είναι αναγκαία, ώστε να καλυφθούν σε βάθος χρόνου τα κενά που αποτέλεσαν τα αίτια της κρίσης και αναταραχής που βιώνουμε και να ελαχιστοποιηθεί το ενδεχόμενο επέλευσης νέων στο μέλλον, πρέπει να ενταχθούν μέσα στο σύστημα του ήδη υφιστάμενου θεσμικού και ρυθμιστικού πλαισίου που διέπει τη λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Εκείνο το οποίο απαιτείται δεν είναι η επιστροφή σε οποιαδήποτε μορφή προστατευτισμού, αλλά η περαιτέρω ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του υφιστάμενου πλαισίου, με βάση τους άξονες γύρω από τους οποίους αυτό έχει σταδιακά διαμορφωθεί κατά τη διάρκεια των τελευταίων τριών δεκαετιών (μετά την απελευθέρωση του χρηματοπιστωτικού συστήματος), και με γνώμονα τις εμπειρίες που αντλήθηκαν από την πρόσφατη κρίση και αναταραχή.

Οι πρωτοβουλίες που έχουν ήδη αναλάβει οι διεθνείς φορείς, όπως το Financial Stability Forum, και τα όργανα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σε ό,τι αφορά ειδικά τον ενιαίο ευρωπαϊκό χρηματοπιστωτικό χώρο, είναι ορθά προσανατολισμένες προς αυτήν την κατεύθυνση. *Το ζητούμενο στην πραγματικότητα δεν είναι η ποσότητα, αλλά η ποιότητα των παρεμβάσεων. Αυτό είναι τελικά που θα ενισχύσει μακροπρόθεσμα την εμπιστοσύνη του αποταμιευτικού και επενδυτικού κοινού στο χρηματοπιστωτικό σύστημα, που είναι και ο βασικός στόχος.*